

Саобраћај

40.

Шта су саобраћајна средства? То су:

- Ⓐ возила којима се превозе људи, роба и информације,
- Ⓑ сви учесници у саобраћају,
- Ⓒ све што је у вези с путовањем,
- Ⓓ коловоз, семафор и пешачки прелаз.

41.

Како се дели саобраћај према намени? Саобраћај се дели на:

- Ⓐ копнени,
- Ⓑ саобраћај у селу и саобраћај у граду,
- Ⓒ путнички, теретни и информациони,
- Ⓓ безбедан и небезбедан.

42.

Како гласи назив врсте саобраћаја која врши превоз путника? Превоз путника врши:

- Ⓐ путнички саобраћај,
- Ⓑ теретни саобраћај,
- Ⓒ непроизводна делатност,
- Ⓓ подземни и надземни.

43.

Шта је транспорт? Транспорт је:

- Ⓐ прелазак из једног возила у друго,
- Ⓑ особље у превозном средству,
- Ⓒ кретање (превоз) људи, животиња, информација или добара с једног места на друго,
- Ⓓ прва и последња тачка путовања.

44.

Који су учесници у саобраћају дужни да познају саобраћајна правила? То су:

- Ⓐ одрасли,
- Ⓑ возачи аутомобила и камиона,
- Ⓒ сви,
- Ⓓ саобраћајци.

45.

Шта је теретни саобраћај? То је:

- Ⓐ саобраћај који се користи за превоз робе (добара),
- Ⓑ саобраћај којим се врши размена услуга,
- Ⓒ пренос информација из удаљених крајева света,
- Ⓓ путнички саобраћај возилима јавног превоза, када се истовремено превози више путника.

46.

Како се дели саобраћај према средини у којој се креће? Саобраћај може бити:

- Ⓐ подземни и надземни,
- Ⓑ превоз путника, превоз робе, пренос информација,
- Ⓒ водни, ваздушни, копнени,
- Ⓓ сеоски и градски.

47.

У коју врсту саобраћаја спада железнички саобраћај? Железнички саобраћај је:

- Ⓐ копнени,
- Ⓑ водни,
- Ⓒ ваздушни,
- Ⓓ транспорт робе.

48.

Шта су саобраћајнице? То су:

- Ⓐ делови географске карте,
- Ⓑ улице, железничке пруге и реке,
- Ⓒ насеља кроз која протичу реке и канали,
- Ⓓ звучни сигнали које шаљу остали учесници у саобраћају.

49.

На којим местима је безбедно возити ролере, бицикл или тротинет? Безбедно је:

- Ⓐ по бициклическој стази,
- Ⓑ уз леву ивицу коловоза,
- Ⓒ на низбрдици,
- Ⓓ средином коловоза.

50.

Који делови заштитне опреме су обавезни за вожњу ролера? Обавезни су:

- Ⓐ слушалице за мобилни телефон,
- Ⓑ батеријска лампа,
- Ⓒ заштитна кацага и штитници,
- Ⓓ ранац.

51.

Шта је потребно да уради пешак како би безбедно прешао улицу? Потребно је:

- Ⓐ да погледа десно, па лево,
- Ⓑ да стане и погледа лево, затим погледа десно, крене и погледа лево, затим погледа десно,
- Ⓒ да претрчи коловоз,
- Ⓓ да се креће уз помоћ уређаја за оријентацију.

52.

Ко је од наведених учесника у саобраћају дужан да поштује саобраћајна правила? Саобраћајна правила мора да поштује:

- Ⓐ возач аутомобила и мотора,
- Ⓑ бициклиста,
- Ⓒ пешак,
- Ⓓ сви наведени.

53.

На који начин смеју коловозом да се крећу људи организовани у колону? Смеју да се крећу:

- Ⓐ уз десну ивицу коловоза,
- Ⓑ уз леву ивицу коловоза,
- Ⓒ средином коловоза,
- Ⓓ у сусрет возилима.

54.

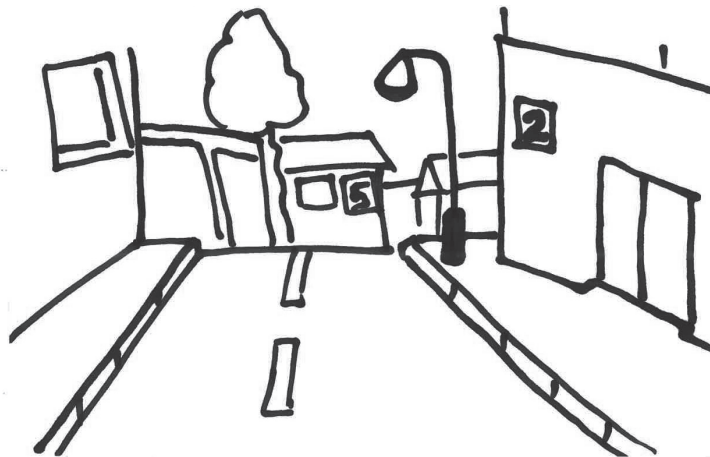
Којом страном коловоза смеју да се крећу пешаци уколико нема у близини тротоара? Смеју да се крећу:

- Ⓐ десном страном коловоза,
- Ⓑ уз десну ивицу коловоза,
- Ⓒ у сусрет возилима,
- Ⓓ бирају страну која им се чини безбеднијом за кретање.

55.

Шта је потребно да знаш када некој особи шаљеш писмо, телеграм или разгледницу?

- Ⓐ Мораш знати њен телефонски број.
- Ⓑ Мораш знати да ли је особа код куће.
- Ⓒ Мораш да знаш њену поштанску адресу.
- Ⓓ Мораш знати адресу поште.

56.

Док прелази преко коловоза, пешак:

- Ⓐ не сме да користи мобилни телефон нити да користи слушалице на ушима,
- Ⓑ сме да користи мобилни телефон, али не сме да има слушалице на ушима,
- Ⓒ може да користи и мобилни телефон и слушалице,
- Ⓓ може да носи слушалице на ушима.

Услови за живот – животиње

97.

Како се назива простор настањен живим бићима? Тај простор је:

- Ⓐ стан,
- Ⓑ станиште,
- Ⓒ кућа,
- Ⓓ зоолошки врт.

98.

Шта је животна заједница? То је:

- Ⓐ скуп свих биљака и животиња на једном станишту,
- Ⓑ скуп трава на једној ливади,
- Ⓒ скуп свих животиња у шуми,
- Ⓓ скуп људи који живе у истом завичају.

99.

На који начин се групишу животне заједнице? Групишу се:

- Ⓐ на веће и мање,
- Ⓑ на прилагођене и неприлагођене,
- Ⓒ на природне и култивисане,
- Ⓓ на заштићене и незаштићене.

100.

Које су од наведених природне животне заједнице? То су:

- Ⓐ воћњак и виноград,
- Ⓑ њива, повртњак, рибњак,
- Ⓒ бара, ливада, река, шума, језеро,
- Ⓓ паркови.

101.

Које од наведених станишта је станиште трске, жабе и чапље? То је:

- Ⓐ језеро,
- Ⓑ море,
- Ⓒ бара,
- Ⓓ шума.

102.

Како гласи назив за животне заједнице у које спадају повртњак, њива, парк, виноград и воћњак? Оне се називају:

- а) обрадиве,
- б) култивисане,
- в) вештачке,
- г) природне.

103.

Којима од наведених животиња је станиште море? То су:

- а) ајкула, рак, шкољка,
- б) лисица, јеж, веверица,
- в) дивља свиња, срна, јелен,
- г) шаран, штука, смуђ.

104.

Шта су услови за живот? То су:

- а) сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште,
- б) производња кисеоника,
- в) смена годишњих доба,
- г) ланци исхране.

105.

Шта је шума? Шума је:

- а) Простор обрастао дрвећем.
- б) Копнена животна заједница на којој човек гаји винову лозу.
- в) Природна водена животна заједница.
- г) Копнена животна заједница на којој се ратарске биљке сеју у редовима.

106.

Како гласи назив за животне заједнице биљака и животиња чије је станиште текућа вода? То су:

- а) баре,
- б) језера,
- в) реке,
- г) рибњаци.

107.

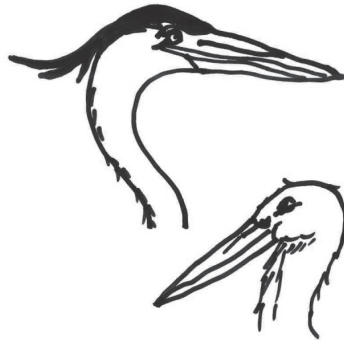
Које је станиште птица мочварица? То је:

- Ⓐ бара, мочвара и језеро,
- Ⓑ море,
- Ⓒ шума,
- Ⓓ ливада.

108.

Које од наведених птица спадају у мочварице? То су:

- Ⓐ врабац, врана и голуб,
- Ⓑ сова,
- Ⓒ рода и чапља,
- Ⓓ детлић и кос.

109.

Које од наведених птица спадају у пловуше? То су:

- Ⓐ ласта,
- Ⓑ патка и дивља гуска,
- Ⓒ орао,
- Ⓓ рода.

110.

Шта значи то да су неке биљне и животињске врсте у нашој земљи угрожене?

- Ⓐ То значи да немају довољно хране.
- Ⓑ То значи да су уништена сва њихова станишта.
- Ⓒ То значи да их је остало веома мало и да им прети изумирање.
- Ⓓ То значи да их нападају разне болести.

111.

Због чега птице селице проводе зиму у топлијим крајевима? Птице селице одлазе у топлије крајеве јер:

- Ⓐ не могу наћи храну (месоједи су),
- Ⓑ хладно им је,
- Ⓒ више им се свиђа у топлијим крајевима,
- Ⓓ зими су лак плен дивљим животињама.

112.

На који начин људи штите природу? Људи штите природу:

- Ⓐ боравком у природи,
- Ⓑ ловом и риболовом,
- Ⓒ тако што неке врсте биљака и животиња стављају под заштиту закона, одређују време током кога је дозвољен и забрањен лов и риболов,
- Ⓓ стварањем нових обрадивих површина.

113.

Ко ствара култивисане животне заједнице? Ствара их:

- Ⓐ природа,
- Ⓑ кишне глисте,
- Ⓒ човек,
- Ⓓ све биљке и животиње у једном ланцу исхране.

114.

Како су биљке и животиње повезане унутар једног станишта? Повезане су:

- Ⓐ кисеоником,
- Ⓑ ланцем исхране,
- Ⓒ животном заједницом,
- Ⓓ условима за живот.

115.

Које карике постоје у једном ланцу исхране? То су:

- Ⓐ произвођачи, потрошачи, разлагачи,
- Ⓑ карике исхране,
- Ⓒ прва и последња карика,
- Ⓓ ланац.

116.

Које врсте шума постоје? Шуме могу бити:

- Ⓐ лековите,
- Ⓑ дивље,
- Ⓒ лишћарске, четинарске и мешовите,
- Ⓓ обрадиве и необрадиве.

Природа и друштво

3. разред

Саобраћај

40.

Шта су саобраћајна средства? То су:

- а возила којима се превозе људи, роба и информације,
- б сви учесници у саобраћају,
- в све што је у вези с путовањем,
- г коловоз, семафор и пешачки прелаз.

Одговор: **а** возила којима се превозе људи, роба и информације.

Саобраћајем називамо превоз људи и робе и пренос информација. Саобраћај служи за различите намене, на пример за путовања људи или превоз робе. За то се користе различита превозна или саобраћајна средства. Саобраћајна средства су возила којима се превозе људи и роба и уређаји којима се преносе информације.

41.

Како се дели саобраћај према намени? Саобраћај се дели на:

- а копнени,
- б саобраћај у селу и саобраћај у граду,
- в путнички, теретни и информациони,
- г безбедан и небезбедан.

Одговор: **в** путнички, теретни и информациони.

Саобраћај се дели према намени, према томе кога или шта превози. Делимо га на путнички, теретни и информациони. Путнички саобраћај је путовање људи, у теретни саобраћај спада превоз робе, а информациони саобраћај је пренос информација.

42.

Како гласи назив врсте саобраћаја која врши превоз путника? Превоз путника врши:

- а путнички саобраћај,
- б теретни саобраћај,
- в непроизводна делатност,
- г подземни и надземни.

Одговор: **а** путнички саобраћај.

Врста саобраћаја која врши превоз путника назива се путнички саобраћај. Некада су људи путовали пешке, на коњу или магарцу, или запрежним возилима која су вукли коњи, волови, краве. Људи користе путнички саобраћај када желе да се превезу на неко удаљено место. Захваљујући модерним саобраћајним средствима, превозити се можемо возилима јавног превоза, аутомобилом, мотором, бициклом или чамцем. У средства јавног превоза убрајамо аутобус, воз, трамвај, шинобус, брод, авион итд.

43.

Шта је транспорт? Транспорт је:

- а прелазак из једног возила у друго,
- б особље у превозном средству,
- в кретање (превоз) људи, животиња, информација или добара с једног места на друго,
- г прва и последња тачка путовања.

Одговор: **в** кретање (превоз) људи, животиња, информација или добара с једног места на друго.

Транспорт представља кретање људи, животиња, информација или добара са једног места на друго. Транспорт је важан, јер омогућава трговину између људи, што представља основу за развој цивилизације.

44.

Који су учесници у саобраћају дужни да познају саобраћајна правила? То су:

- а одрасли,
- б возачи аутомобила и камиона,
- в сви,
- г саобраћајци.

Одговор: **в** сви.

Свакодневно сви учествујемо у саобраћају. Да бисмо сачували сопствену безбедност и безбедност других учесника у саобраћају, дужни смо да познајемо и да поштујемо правила понашања у саобраћају.

45.

Шта је теретни саобраћај? То је:

- а саобраћај који се користи за превоз робе (добара),
- б саобраћај којим се врши размена услуга,
- в пренос информација из удаљених крајева света,
- г путнички саобраћај возилима јавног превоза, када се истовремено превози више путника.

Одговор: **а** саобраћај који се користи за превоз робе (добара).

Теретним саобраћајем превози се роба. У ту сврху користе се запрежна кола, камион, теретни брод, теретни авион, теретни воз, танкер (брод за превоз нафте).

46.

Како се дели саобраћај према средини у којој се креће? Саобраћај може бити:

- а подземни и надземни,
- б превоз путника, превоз робе, пренос информација,
- в водни, ваздушни, копнени,
- г сеоски и градски.

Одговор: **в** водни, ваздушни, копнени.

Зависно од места на којем се саобраћај одвија, саобраћај се дели на копнени, водни и ваздушни. Копнени саобраћај одвија се на копну, ваздушни у ваздуху, а средина у којој се одвија водни саобраћај су реке, мора, језера итд.

47.

У коју врсту саобраћаја спада железнички саобраћај? Железнички саобраћај је:

- а копнени,
- б водни,
- в ваздушни,
- г транспорт робе.

Одговор: **а** копнени.

Железнички саобраћај одвија се на копну и спада у копнени саобраћај. Прва и последња тачка путовања железничког саобраћаја је железничка станица.

48.

Шта су саобраћајнице? То су:

- а делови географске карте,
- б улице, железничке пруге и реке,
- в насеља кроз која протичу реке и канали,
- г звучни сигнали које шаљу остали учесници у саобраћају.

Одговор: **б** улице, железничке пруге и реке.

На плановима насеља или на неким географским картама линијама различитих боја и ширине представљене су улице и путеви којима се крећу пешаци и средства друмског саобраћаја. Пруга по којој се крећу возови представља се на географској карти посебном линијом. Кроз нека насеља или поред њих протичу реке и канали којима плове чамци или бродови. Саобраћајнице су улице, железничке пруге и реке или канали којима плове чамци или бродови.

49.

На којим местима је безбедно возити ролере, бицикл или тротинет? Безбедно је:

- а по бициклическој стази,
- б уз леву ивицу коловоза,
- в на низбрдици,
- г средином коловоза.

Одговор: а по бициклическој стази.

Када возиш ролере, бицикл или тротинет, ти си учесник у саобраћају. Место предвиђено за вожњу ролера, бицикла или тротинета је бициклическа стаза. На местима на којима бициклическа стаза не постоји, деца могу возити ролере, тротинет и бицикл по тротоарима и пешачким стазама док не напуне дванаест година. Ако возите у групи, крећите се у колони једно иза другог.

50.

Који делови заштитне опреме су обавезни за вожњу ролера? Обавезни су:

- а слушалице за мобилни телефон,
- б батеријска лампа,
- в заштитна кацига и штитници,
- г ранац.

Одговор: в заштитна кацига и штитници.

Кад возиш ролере, обавезни део опреме су заштитна кацига и штитници за лактове, шаке и колена. Они те штите од повреда при паду. Ношење заштитне опреме саставни је део безбедног понашања током вожње ролера.

51.

Шта је потребно да уради пешак како би безбедно прешао улицу? Потребно је:

- а да погледа десно, па лево,
- б да стане и погледа лево, затим погледа десно, крене и погледа лево, затим погледа десно,
- в да претрчи коловоз,
- г да се креће уз помоћ уређаја за оријентацију.

Одговор: б да стане и погледа лево, затим погледа десно, крене и погледа лево, затим погледа десно.

Улицу са пешачким прелазом и семафором прелазимо кад се упали зелено светло за пешаке. Пре него што кренемо, обавезно погледамо лево па десно. Уколико постоји пешачки прелаз, улицу увек прелазимо на том месту.

52.

Ко је од наведених учесника у саобраћају дужан да поштује саобраћајна правила? Саобраћајна правила мора да поштује:

- а возач аутомобила и мотора,
- б бициклиста,
- в пешак,
- г сви наведени.

Одговор: г сви наведени.

Сви учесници у саобраћају су дужни да поштују саобраћајна правила и да на тај начин штите и сачувају себе и остале учеснике у саобраћају.

53.

На који начин смеју коловозом да се крећу људи организовани у колону? Смеју да се крећу:

- а уз десну ивицу коловоза,
- б уз леву ивицу коловоза,
- в средином коловоза,
- г у сусрет возилима.

Одговор: а уз десну ивицу коловоза.

Организована колона пешака сме да се креће уз десну ивицу коловоза у смеру кретања возача. Две или више колона морају се кретати с размаком од 30 или више метара, да би возачи могли безбедно да их заобиђу.

54.

Којом страном коловоза смеју да се крећу пешаци уколико нема у близини тротоара? Смеју да се крећу:

- Ⓐ десном страном коловоза,
- Ⓑ уз десну ивицу коловоза,
- Ⓒ у сусрет возилима,
- Ⓓ бирају страну која им се чини безбеднијом за кретање.

Одговор: **В** у сусрет возилима.

Пешаци се крећу тротоаром. Уколико у близини нема тротоара, пешаци у групи крећу се левом страном (ивицом) пута, у сусрет возилима.

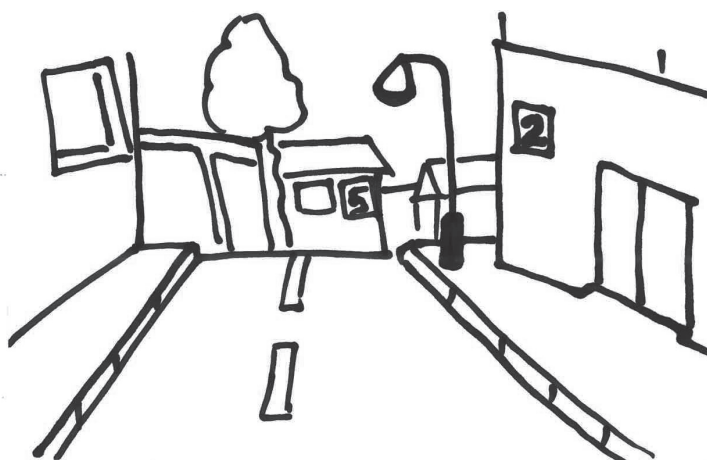
55.

Шта је потребно да знаш када некој особи шаљеш писмо, телеграм или разгледницу?

- Ⓐ Мораш знати њен телефонски број.
- Ⓑ Мораш знати да ли је особа код куће.
- Ⓒ Мораш да знаш њену поштанску адресу.
- Ⓓ Мораш знати адресу поште.

Одговор: **В** Мораш да знаш њену поштанску адресу.

Када некој особи шаљемо писмо, телеграм или разгледницу, морамо знати њену поштанску адресу. Поштанску адресу најчешће чине улица и број, име града и поштански број града. Уз поштанску адресу, неопходно је да наведемо име и презиме особе којој нешто шаљемо. За слање имејла (електронске поруке) неопходна је електронска адреса.

56.

Док прелази преко коловоза, пешак:

- Ⓐ не сме да користи мобилни телефон нити да користи слушалице на ушима,
- Ⓑ сме да користи мобилни телефон, али не сме да има слушалице на ушима,
- Ⓒ може да користи и мобилни телефон и слушалице,
- Ⓓ може да носи слушалице на ушима.

Одговор: **а** не сме да користи мобилни телефон нити да користи слушалице на ушима.

Пешак који прелази преко коловоза не сме да користи мобилни телефон, нити сме са слушалицама у ушима бити учесник у саобраћају. Употреба мобилног телефона и слушалица је опасна и за пешака и за остале учеснике у саобраћају.

Услови за живот – животиње

97.

Како се назива простор настањен живим бићима? Тај простор је:

- а) стан,
- б) станиште,
- в) кућа,
- г) зоолошки врт.

Одговор: **б** станиште.

Станиште је простор где живе одређене биљне и животињске заједнице. Оно омогућава неопходне услове за њихов живот. Услови живота су састав земљишта, влажност, утицај светлости и утицај топлоте. Животна станишта се деле на копнена и водена.

98.

Шта је животна заједница? То је:

- а) скуп свих биљака и животиња на једном станишту,
- б) скуп трава на једној ливади,
- в) скуп свих животиња у шуми,
- г) скуп људи који живе у истом завичају.

Одговор: **а** скуп свих биљака и животиња на једном станишту.

Животну заједницу чине све биљке и животиње које живе на једном станишту.

99.

На који начин се групишу животне заједнице? Групишу се:

- а) на веће и мање,
- б) на прилагођене и неприлагођене,
- в) на природне и култивисане,
- г) на заштићене и незаштићене.

Одговор: **в** на природне и култивисане.

Животне заједнице које могу да опстану без људи називамо природним животним заједницама. Иако могу да преживе без људи, они треба да воде рачуна о њиховој заштити. Култивисаним животним заједницама називамо животне заједнице о којима човек води бригу.

100.

Које су од наведених природне животне заједнице? То су:

- а) воћњак и виноград,
- б) њива, повртњак, рибњак,
- в) бара, ливада, река, шума, језеро,
- г) паркови.

Одговор: **в** бара, ливада, река, шума, језеро.

Бара, ливада, река, шума, језеро могу да опстану без људи. Те животне заједнице настале су саме у природи и спадају у природне животне заједнице.

101.

Које од наведених станишта је станиште трске, жабе и чапље? То је:

- а) језеро,
- б) море,
- в) бара,
- г) шума.

Одговор: **в** бара.

Баре су природне водене животне заједнице биљака и животиња које живе у води и око ње. Налазе се углавном у равничарским крајевима. Често су у близини великих река. Баре су већином плитке, па светлост продире до њиховог дна. Лети баре често пресуше, а зими су залеђене. У барама живе многе биљке и животиње. Око бара може се видети мноштво комараца, вилиних коњица и инсеката. Неке птице се гнезде у близини воде, скривене у трсци и рогозу. Долазе до воде како би нашле храну.

102.

Како гласи назив за животне заједнице у које спадају повртњак, њива, парк, виноград и воћњак? Оне се називају:

- Ⓐ обрадиве,
- Ⓑ култивисане,
- Ⓒ вештачке,
- Ⓓ природне.

Одговор: **б** култивисане.

Човек сади и негује биљке у повртњаку, на њиви, у винограду и воћњаку јер му је потребна храна. Паркове користи за одмор и рекреацију. Човек води бригу о живом свету у овим животним заједницама, па их зато називамо култивисаним животним заједницама.

103.

Којима од наведених животиња је станиште море? То су:

- Ⓐ ајкула, рак, шкољка,
- Ⓑ лисица, јеж, веверица,
- Ⓒ дивља свиња, срна, јелен,
- Ⓓ шаран, штука, смуђ.

Одговор: **а** ајкула, рак, шкољка.

Ајкуле, ракови и шкољке живе у сланим водама мора и океана. За разлику од ајкула, којима је слана вода најчешћа животна средина, ракове и шкољке налазимо и у слатким водама. Бројне врсте ових животиња прилагођене су за живот у различитим стаништима.

104.

Шта су услови за живот? То су:

- Ⓐ сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште,
- Ⓑ производња кисеоника,
- Ⓒ смена годишњих доба,
- Ⓓ ланци исхране.

Одговор: **а** сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште.

На једном простору услови за живот мењају се током обданице и током ноћи, али и у току године. Услови за живот живих бића се у животним заједницама разликују. На пример, у шуми има много мање светлости него на ливади. На живи свет у животној заједници утичу и други услови: састав земљишта, количина воде, надморска висина, рељеф итд.

105.

Шта је шума? Шума је:

- Ⓐ Простор обрастао дрвећем.
- Ⓑ Копнена животна заједница на којој човек гаји винову лозу.
- Ⓒ Природна водена животна заједница.
- Ⓓ Копнена животна заједница на којој се ратарске биљке сеју у редовима.

Одговор: **а** Простор обрастао дрвећем.

Шума је животна заједница разноврсног дрвећа, жбуња, зељастих биљака и животиња.

106.

Како гласи назив за животне заједнице биљака и животиња чије је станиште текућа вода? То су:

- Ⓐ баре,
- Ⓑ језера,
- Ⓒ реке,
- Ⓓ рибњаци.

Одговор: **в** реке.

Река је природна водена животна заједница у којој живе многе водене биљке, рибе и друге животиње. Услови за живот разликују се у различитим рекама. Ни свака река није увек и у сваком делу свог тока иста. Пошто су услови другачији, разликују се и биљне и животињске врсте које ту живе. Заједничко свим рекама јесте да теку. Текуће воде крећу се по површини земље. Све текуће воде имају извор, ток, корито, десну и леву обалу, ушће.

107.

Које је станиште птица мочварица?
То је:

- а бара, мочвара и језеро,
- б море,
- в шума,
- г ливада.

Одговор: **а** бара, мочвара и језеро.

Птице мочварице могу се срести у близини мочвара, бара и језера. Барске птице се обично окупљају у великим јатима, на местима где могу наћи много хране.

108.

Које од наведених птица спадају у мочварице? То су:

- а врабац, врана и голуб,
- б сова,
- в рода и чапља,
- г детлић и кос.

Одговор: **в** рода и чапља.

Птице мочварице обично имају дугачке, танке ноге које им помажу да се хране у дубљим водама. Вратови ових птица су дуги и окретни, што им омогућава да лове.

109.

Које од наведених птица спадају у пловуше? То су:

- а ласта,
- б патка и дивља гуска,
- в орао,
- г рода.

Одговор: **б** патка и дивља гуска.

Пловуше углавном живе близу воде. Већина се храни на површини воде или у близини воде. Неке роне и хране се воденим биљем. Неке врсте хране се и на копну, пасући траву и друго биље. Тело птица пловуша обрасло је густим непромочивим перјем које стално премазују слојем масноће. Перје је водоотпорно. Кљун неких пловуша прилагођен је цеђењу воде. Кратке ноге завршавају се прстима који су спојени пловном кожицом, да би пловуше могле да пливају.

110.

Шта значи то да су неке биљне и животињске врсте у нашој земљи угрожене?

- а То значи да немају довољно хране.
- б То значи да су уништена сва њихова станишта.
- в То значи да их је остало веома мало и да им прети изумирање.
- г То значи да их нападају разне болести.

Одговор: **в** То значи да их је остало веома мало и да им прети изумирање.

У свакој животној заједници потребна је равнотежа. Све биљке и животиње имају своје место и своју улогу. Ако дође до уништења једне врсте, нарушиће се склад који постоји у животној заједници. Иако неке животне заједнице могу да опстану без људи, човек треба да води рачуна о њиховој заштити.

111.

Због чега птице селице проводе зиму у топлијим крајевима? Птице селице одлазе у топлије крајеве јер:

- а не могу наћи храну (месоједи су),
- б хладно им је,
- в више им се свиђа у топлијим крајевима,
- г зими су лак плен дивљим животињама.

Одговор: **а** не могу наћи храну (месоједи су).

Жива бића насељавају она места у којима им услови живота највише одговарају. Птице селице су месоједи. Зими у хладнијим крајевима не могу наћи храну. Због тога проводе зиму у топлијим крајевима.

112.

На који начин људи штите природу?
Људи штите природу:

- а) боравком у природи,
- б) ловом и риболовом,
- в) тако што неке врсте биљака и животиња стављају под заштиту закона, одређују време током кога је дозвољен и забрањен лов и риболов,
- г) стварањем нових обрадивих површина.

Одговор: **в** тако што неке врсте биљака и животиња стављају под заштиту закона, одређују време током кога је дозвољен и забрањен лов и риболов.

Брига о природном окружењу је обавеза човека. Уништавањем природног окружења, човек угрожава и свој опстанак. Због тога се човек труди да води рачуна о природи и заштити животних заједница. Стављањем биљака и животиња под заштиту закона, човек води рачуна о њиховом очувању.

113.

Ко ствара култивисане животне заједнице? Ствара их:

- а) природа,
- б) кишне глисте,
- в) човек,
- г) све биљке и животиње у једном ланцу исхране.

Одговор: **в** човек.

Животне заједнице настају на различите начине. Неке настају саме у природи, а неке ствара човек. Животне заједнице које ствара човек називају се култивисаним животним заједницама. Човек води бригу о живом свету у култивисаним животним заједницама.

114.

Како су биљке и животиње повезане унутар једног станишта? Повезане су:

- а) кисеоником,
- б) ланцем исхране,
- в) животном заједницом,
- г) условима за живот.

Одговор: **б** ланцем исхране.

Биљке и животиње чврсто су повезане. Неке животиње хране се биљкама, а неке другим животињама. Свако од њих представља једну карику. Карики су повезане и чине ланац. Тај ланац називамо ланац исхране.

115.

Које карике постоје у једном ланцу исхране? То су:

- а) произвођачи, потрошачи, разлагачи,
- б) карике исхране,
- в) прва и последња карика,
- г) ланац.

Одговор: **а** произвођачи, потрошачи, разлагачи.

У ланцу исхране почетна карика је скоро увек биљка. Биљка ослобађа кисеоник и производи сама себи храну, па биљку називамо произвођачем. Биљкама се хране биљоједи, а месоједи се хране животињама. У ланцу исхране учествују и сваштоједи. Последњи потрошач у ланцу јесте животиња која нема природног непријатеља. Кад та животиња угине, остатке њеног тела разлажу бића која називамо разлагачи.

116.

Које врсте шума постоје? Шуме могу бити:

- а) лековите,
- б) дивље,
- в) лишћарске, четинарске и мешовите,
- г) обрадиве и необрадиве.

Одговор: **в** лишћарске, четинарске и мешовите.

Шуме у којима је заступљено лишћарско дрвеће називамо листопадним шумама. Листопадне шуме имају доста сунчеве светлости, а тло јегодно за раст биљака и животиња. Шуме са четинарским дрвећем називамо четинарске или зимзелене шуме. Зимзелено дрвеће је целе године зелено. Четинарске шуме су често тамне јер густе крошње дрвећа слабо пропуштају сунчеву светлост. У њима је земљиште мање плодно него у листопадним шумама и због тога се међусобно разликују по биљном свету који је у њима заступљен.